

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Ndob/48/2024
Identifikačné číslo spisu:	6124220045
Dátum vydania rozhodnutia:	28.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6124220045.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a JUDr. Andrey Sedlačkovej, v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti FOREST HILL COMPANY, s. r. o., Bratislava, Seberíniho 9, IČO: 46 379 878, zastúpenej advokátkou JUDr. Alexandrou Bugáňovou, Bratislava 2, Seberíniho 9, IČO: 42181313, proti žalovanej obchodnej spoločnosti LABORATOIRE, s.r.o, Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Tallerova 4, IČO: 47 613 122, zastúpenej advokátskou kanceláriou Prielcel & Partners s. r. o., Bratislava - mestská časť Karlova Ves, Pribišova 3174/8, IČO: 50 840 878, o zaplatenie 92 379,40 eura s príslušenstvom, v konaní vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. 84Cb/20/2024, o nesúhlase Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Okresným súdom Banská Bystrica vedenom pod sp. zn. 9Up/219/2024, takto

rozhodol:

Na prejednanie veci j e p r í s l u š n ý Mestský súd Bratislava IV.

Odôvodnenie

1. Súdny spis bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) predložený z dôvodu nesúhlasu Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu z Okresného súdu Banská Bystrica postupom podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Mestský súd Bratislava III svoj nesúhlas s postúpením sporu odôvodňuje tým, že žalobkyňa sa domáha voči žalovanej občianskoprávneho nároku. V tomto prípade bolo dojednané zabezpečenie v podobe ručiteľského záväzku žalovanej vo vzťahu k hlavnému záväzkovému vzťahu, ktorý je vzťahom spotrebiteľským s poukazom na § 52 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“). To platí napriek tomu, že išlo o zmluvu o úvere podľa § 497 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „ObZ“), ktorú uzatvorila žalobkyňa ako veriteľ a B. Š., narodený XX. C. XXXX, L., U. L. XXXX/X (ďalej len „B. Š.“) ako dlžník. Zo žiadneho jej ustanovenia nevyplýva, že by daný dlžník pri uzatváraní zmluvy konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Mestský súd Bratislava III preto zastáva názor, že hlavný záväzkový vzťah sa spravuje OZ, a teda jeho osud sleduje aj k nemu dojednané zabezpečenie. Ručiteľský

záväzok žalovanej je tak záväzkom občianskoprávnym.

2. K postúpeniu sporu na Mestský súd Bratislava III došlo v rámci upomínacieho konania postupom podľa § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Najvyšší súd uvádza, že z písomnosti Okresného súdu Banská Bystrica o postúpení veci (č. l. 47) nevyplýva dôvod, pre ktorý došlo k postúpeniu na Mestský súd Bratislava III, a teda aké okolnosti existujúce v čase začatia konania boli rozhodujúce pre určenie súdu príslušného na prejednanie veci podľa CSP a aké procesné normy upravujúce príslušnosť súdu použil.

3. Najvyšší súd ako súd spoločne nadriadený Okresnému súdu Banská Bystrica a Mestskému súdu Bratislava III podľa § 43 ods. 2 CSP prejednal spor o príslušnosť a dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením veci je dôvodný.

4. Podľa § 52 ods. 1 OZ v znení účinnom do 30. júna 2024, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

5. Podľa § 52 ods. 2 OZ v znení neskorších predpisov, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva.

6. Podľa § 52 ods. 3 OZ v znení účinnom do 30. júna 2024, dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

7. Podľa § 52 ods. 4 OZ v znení účinnom do 30. júna 2024, spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

8. Podľa § 12 ods. 2 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie v prvej inštancii je pre obvod Mestského súdu Bratislava IV miestne príslušný Mestský súd Bratislava IV.

9. Podľa § 13 CSP, na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

10. Podľa § 15 ods. 1 CSP, všeobecným súdom právnickej osoby je súd, v ktorého obvode má právnická osoba adresu sídla.

11. Podľa § 2 ods. 4 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“), sídlom Mestského súdu Bratislava IV je mesto Bratislava; jeho obvod tvorí územný obvod okresov Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV a Bratislava V.

12. Z predloženého spisu vyplýva to, čo vo svojej písomnosti o nesúhlase s postúpením uviedol samotný Mestský súd Bratislava IV (odsek 1. odôvodnenia tohto rozhodnutia), pričom s jeho názorom sa najvyšší súd stotožňuje, pričom to bližšie rozoberie.

13. Žalobkyňa podala návrh na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní, ktorým si uplatnila nárok titulom nevrátenia peňažných prostriedkov, ktoré poskytla B. Š. na základe zmluvy o úvere, ako aj titulom nezaplatenia úrokov. Predmetná zmluva bola uzatvorená v zmysle § 497 a nasl. ObZ, pričom z nej, ako ani z iných objektívnych okolností známych z obsahu spisu nevyplývalo, že by B. Š. ako fyzická osoba v postavení dlžníka konal pri jej uzatváraní a plnení v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 4 OZ v znení účinnom do 30. júna 2024), resp.

nevyšli najavo okolnosti, ktoré by hodnoverne preukazovali, že účelom zmluvy je uspokojenie potrieb B. Š. týkajúce sa jeho obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Ani z registra právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci ako informačného systému verejnej správy na účely zákona proti byrokracii v znení neskorších predpisov nevyplýva, že by B. Š. mal niekedy postavenie podnikateľa podľa § 2 ods. 2 ObZ, keďže v registri neboli zapísané žiadne údaje tejto osoby. Naopak žalobkyňa je v danom registri zapísaná, a to okrem iného od 28. septembra 2016 s predmetom činnosti poskytovanie úverov alebo pôžičiek z peňažných zdrojov získaných výlučne bez verejnej výzvy a bez verejnej ponuky majetkových hodnôt. To, že ide o voľnú živnosť neoprávňujúcu žalobkyňu na poskytovanie spotrebiteľských úverov podľa zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nevylučuje spotrebiteľský charakter zmluvy o úvere, keďže tento sa kvalifikuje podľa § 52 a nasl. OZ v znení účinnom do 30. júna 2024. Z uvedeného tak zatiaľ vyplýva, že žalobkyňa pri uzatváraní a plnení zmluvy o úvere konala v rámci svojej podnikateľskej činnosti, a teda mala postavenie dodávateľa podľa § 52 ods. 3 OZ v znení účinnom do 30. júna 2024. Preto tak zmluva o úvere má spotrebiteľský charakter, v zmysle § 52 ods. 1 OZ v znení účinnom do 30. júna 2024 ide o spotrebiteľskú zmluvu, pričom vzťah ňou založený je typickým občianskoprávnym vzťahom [3Cdo/87/2017, 1Cdo/23/2017, 1Cdo/203/2018 (R 31/2020), 2Cdo/105/2019, 2Obdo/5/2019].

14. Najvyšší súd pritom vychádzal z tretej vety § 52 ods. 2 OZ v znení neskorších predpisov, ktorá upravuje pravidlo prednostného použitia OZ na právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ. Znamená totiž, že ustanoveniami OZ (ako takého) sa spravujú aj právne vzťahy založené spotrebiteľskou zmluvou uzatvorenou podľa ObZ (ako takého), ako aj nároky z nich vzniknuté. Najvyšší súd už v uznesení z 29. februára 2024 sp. zn. 3Obdo/5/2023 uviedol v akom zmysle je potrebné nazerať na pravidlo o spravovaní sa ustanoveniami OZ v prípade zmlúv upravených ako zmluvný typ len v ObZ, ktoré spadajú do kategórie tzv. absolútnych obchodov podľa § 261 ods. 6 d) ObZ (ďalej len „osobitné zmluvy“). Zo samotného OZ, konkrétne § 1 ods. 2 OZ, vyplýva pravidlo *lex specialis derogat legi generali*, pričom práve osobitné zmluvy sú upravené ako zmluvný typ v ObZ, a nie OZ. V zmysle rozhodovacej praxe najvyššieho súdu však platí, že v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakého inštitútu v OZ a v ObZ sa aplikuje právna úprava OZ, ak ide o právne vzťahy založené spotrebiteľskou zmluvou, vrátane nárokov z nich vzniknutých. Z uvedeného tak možno vyvodiť záver, že osobitné zmluvy sa spravujú príslušnými ustanoveniami o predmetnom zmluvnom type a v ostatnom rozsahu alebo tam, kde je duplicitná právna úprava ObZ a OZ, spravujú sa ustanoveniami OZ. Nejde tak o absolútne vylúčenie noriem obchodného práva. Toto je tak prípad predmetnej zmluvy o úvere, ktorá v zmysle § 261 ods. 6 písm. d) ObZ spadá do kategórie tzv. absolútnych obchodov, no v zmysle § 52 ods. 1 OZ v znení účinnom do 30. júna 2024 je zároveň aj spotrebiteľskou zmluvou. Preto vzťah založený zmluvou o úvere je vzťahom občianskoprávnym, čo však nevylučuje použitie príslušných noriem obchodného práva upravujúce príslušný zmluvný typ. Nejde tak v tomto prípade o záväzkový vzťah, ktorý sa spravuje výlučne treťou časťou ObZ. Spotrebiteľská zmluva o úvere sa totiž spravuje príslušnými ustanoveniami o zmluve o úvere ako zmluvnom type v ObZ (teda nie výlučne ObZ) a OZ.

15. Najvyšší súd len dodáva, že povahu sporu posudzuje v rozsahu OZ v znení účinnom do 30. júna 2024, a to vzhľadom na predpokladaný okamih vzniku právneho vzťahu zo zmluvy o úvere medzi 1. decembrom 2019 a 30. júnom 2024 vychádzajúc pritom z dátumov uvedených pri podpisoch zmluvných strán a ručiteľov (č. 1. 9 a 10) a okamihu začatia upomínacieho konania v tejto veci, ako aj vzhľadom na intertemporálne ustanovenie obsiahnuté v § 879x OZ v znení neskorších predpisov.

16. Žalobkyňa si svoj nárok uplatnila tak voči B. Š. ako dlžníkovi zo zmluvy o úvere, ako aj voči ručiteľom, ktorí zabezpečili splnenie záväzku dlžníka svojím ručiteľským vyhlásením. Jedným z ručiteľov je aj žalovaná, ktorá ako jediná zo žalovaných podala voči platobnému rozkazu vydanému v upomínacom konaní odpor. Žalobkyňa tak vyvodzuje svoj nárok uplatnený voči žalovanej zo zmluvy o úvere. Vo vzťahu k ručeniu ako právnomu vzťahu vzniknutého medzi stranami sporu je právny vzťah založený zmluvou o úvere hlavným záväzkovým vzťahom. Keďže hlavný záväzkový vzťah má pre jeho spotrebiteľský charakter povahu občianskoprávného vzťahu, a teda sa spravuje OZ a len v rozsahu zmluvného typu ObZ, aj súvisiaci právny vzťah medzi žalobkyňou ako veriteľom a žalovaným ako

ručiteľom je potrebné posudzovať podľa príslušných ustanovení OZ (2Cdo/153/2017, ku ktorému sa priklonila aj právna doktrína v BUDJAC, Milan. § 52 [Spotrebiteľská zmluva, subjekty spotrebiteľského vzťahu]. In: ŠTEVČEK, Marek, DULAK, Anton, BAJÁNKOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, SEDLAČKO, František, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Občiansky zákonník I. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 516, marg. č. 4.). V tomto prípade sa totiž nepoužije § 261 ods. 7 ObZ z dôvodu povahy hlavného záväzkového vzťahu nespravujúceho sa výlučne ObZ.

17. Najvyšší súd tak vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že právny vzťah medzi stranami sporu nie je obchodnoprávnym vzťahom, ako ani iným, na konanie v ktorom je založená kauzálna príslušnosť súdov. Najvyšší súd však poukazuje na to, že posúdenie povahy tohto sporu, resp. posúdenie zmluvy o úvere a povahy právneho vzťahu z nej vzniknutého nie je pre konajúci súd záväzné, keďže môže byť predmetom sporu medzi stranami a nie sporu o príslušnosť súdov, pričom sa odvíja od skutkových okolností zistených v priebehu konania. Tu najvyšší súd poukazuje na právny názor prevzatý aj do nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 15. augusta 2023 sp. zn. I. ÚS 232/2023: Povinnosť skúmať skutočný účel zmluvy sa pritom prirodzene spája s dôkazným bremenom dodávateľa. V každom konaní, ktorého predmetom budú práva a povinnosti spotrebiteľa, ak bude súčasne spochybňovaný jeho štatút, bude povinnosťou dodávateľa preukázať, že spotrebiteľ konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti. Dôkazná povinnosť dodávateľa plynie z povinnosti odbornej starostlivosti a je potvrdená aj skutočnosťou, že celý proces kontraktácie ovláda dodávateľ. Ak teda dodávateľ v každom jednom spornom prípade za použitia prostriedkov známych pre dôkazné konanie neunesie dôkazné bremeno preukázania štatútu nespotebriteľa, bude sa mať za to, že osoba je vždy spotrebiteľom, ktorému patrí spotrebiteľská právna ochrana (porov. Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 450. Komentár. 2. vydanie. - Praha: C. H. Beck, 2019. s. 529.). To práve naznačuje, že v konaní vo veci samej je priestor pre ďalšie posúdenie, či tento spor súvisí so spotrebiteľskou zmluvou. Nakoniec dôležitosť tejto otázky vyplýva aj z odporu žalovanej (č. 1. 32) a z návrhu žalobkyne na pokračovanie v konaní (č. 1. 46).

18. Adresa sídla žalovanej patrí do územného obvodu okresu Bratislava I, ktorý je zároveň územným obvodom na výkon súdnictva, výkon ktorého je pre súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci v prvej inštancii v pôsobnosti Mestského súdu Bratislava IV, a to všade tam, kde zákon neustanovuje inak. To vyplýva z § 7 ods. 1 zákona č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky v znení neskorších prepisov, čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov, zo zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“), § 2 ods. 4 zákona č. 371/2004 Z. z. v spojení s § 5 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. a § 12 ods. 2 CSP. V tomto prípade sa neuplatnia iné ustanovenia zákona, pretože nevyšli najavo iné okolnosti určujúce príslušnosť súdu ako adresa sídla žalovanej v zmysle § 15 ods. 1 CSP. Preto je (vecne a miestne) príslušný súd na prejednanie veci Mestský súd Bratislava IV v zmysle § 12 ods. 2 CSP v spojení s § 13 CSP, § 15 ods. 1 CSP a § 2 ods. 4 zákona č. 371/2004 Z. z.

19. Najvyšší súd tak konštatuje, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Okresným súdom Banská Bystrica je dôvodný, preto rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.